

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลัทธิสังคมนิยมเริ่มจากทฤษฎีจินตนาการ เป็นต้น มาถึงบัดนี้ ก็มีประวัติมา ๔๘๐ กว่าปี หลังจากลัทธิสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ กำเนิดมา ก็มีประวัติมา ๑๕๐ ปี แล้วนับแต่ลัทธิสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อทศวรรษที่ ๔๐ แห่งศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา ทิศทางหลักของมันก็คือผ่านจาก มาร์กซ์ ถึง เลนิน สตาลิน จนถึงเหมาเจ๋อตง เต็งเสี่ยวผิง ซึ่งก็คือจากตะวันตกพัฒนาไปทางตะวันออก ในกระบวนการพัฒนาของลัทธิสังคมนิยม ได้ผ่านการก้าวกระโดดลักษณะประวัติศาสตร์หลายครั้ง ถึงแม้ในวงการวิชาการยังมีการโต้แย้งกันอยู่ แต่นับวันยังมีนักวิชาการมากขึ้น ยืนยันแล้วเห็นชอบว่าได้ผ่านการก้าวกระโดดลักษณะประวัติศาสตร์ ๔ ครั้งด้วยกันคือ จากจินตนาการสู่วิทยาศาสตร์ จากอุดมคติกลายเป็นความจริง จากการปฏิบัติในประเทศเดียวไปสู่การปฏิบัติในหลายประเทศ จากโครงสร้างระบบที่สับสนวุ่นวายมาจนถึงโครงสร้างปัจจุบันอันได้ก้าวผ่านจากลัทธิสังคมนิยมในจินตนาการพัฒนามาเป็นทฤษฎีการสร้างสรรค์ลัทธิสังคมนิยมลักษณะจำเพาะ^๑

สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ได้รับการปลดปล่อยจากการเป็นเมืองขึ้นประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๕ โดยการต่อสู้ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวภายใต้การนำของพรรคและรัฐโดยเฉพาะ ขบวนการ ๒๑ มิถุนายน ที่ได้ต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่กับท่านผู้นำและประชาชนลาวจนสามารถหลุดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสอย่างสง่าผ่าเผยสามารถเป็นประเทศเอกราช โดยระยะหลังจากนั้นมาประเทศลาวยังใช้รูปแบบการปกครองแบบระบอบคอมมิวนิสต์จนมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ประเทศลาวได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองมาเป็นระบอบสังคมนิยม (Socialism) โดยการเห็นความสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ทันกับโลกสมัยใหม่ภายใต้การบริหารประเทศของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอันมี ขบวนการ ๒๑ มิถุนายน เป็นประธานประเทศลาว และการบริหารงานเป็นผู้นำโดย ขบวนการ ๒๑ มิถุนายน บุณวัน นายกรัฐมนตรี ภายใต้กลยุทธ์ พรรคคุ้มครอง รัฐนำพา ประชาชนเป็นเจ้า ประยุกต์เข้ากับศาสตร์การบริหารสมัยใหม่จนสามารถเห็นความเปลี่ยนแปลงและความเจริญหลาย ๆ ด้านตั้งแต่ปัจจุบันอันส่อให้เห็นถึงควมมีวินัยมีอุดมการณ์และพัฒนาการของผู้นำลาว

^๑บุญศักดิ์ แสงระวี, ลัทธิสังคมนิยม ๔ ยุค, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพจิต, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

โดยเฉพาะการพัฒนาบริหารประเทศควบคู่ไปกับประเพณีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์อันดีงามของชาติโดยมีพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ ประชากรร้อยละ ๘๐ นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่มีประวัติความเป็นมาควบคู่กับความเป็นลาวตั้งแต่พระมหากษัตริย์ของประเทศลาวองค์แรกที่ชื่อพระเจ้าฟ้างุ้มที่ได้นำเอาพระพุทธศาสนาจากอาณาจักรเขมร(ขอม)เข้าสู่อาณาจักรลาวล้านช้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๘๙๖ เป็นต้นมานับว่าเป็นช่วงของความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในประเทศลาวเป็นอย่างมาก

เมื่อสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาวได้รับการสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ นโยบายเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาได้ถูกกำหนดไว้ชัดเจน โดยเน้นว่าหลักการของพระพุทธศาสนาและสังคมนิยมมีความสอดคล้องกันเพราะต่างก็สอนให้มนุษย์มีความเสมอภาค สมบัติหรือกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลเป็นสิ่งต้องห้ามทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ส่วนรวมได้รับการสนับสนุน เป้าหมายของพระพุทธศาสนาและสังคมนิยมคือการทำให้มนุษย์ปราศจากทุกข์ โดยในส่วนบุคคลคือการละกิเลสเพื่อบรรลुพระนิพพาน ในส่วนสังคมนิยมเพื่อปลดปล่อยชาติและประชาชนจากการแสวงหาผลประโยชน์ของพวกนายทุนซึ่งเป็นสาเหตุใหญ่ในความทุกข์ยากของประชาชน^๒

พระพุทธศาสนาในระบอบสังคมนิยมลาวได้รับการตีความใหม่โดยผสมผสานแนวคิดเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อเอกราชประชาธิปไตย และหลักการของสังคมนิยมเข้าไว้ด้วยกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๒ เป็นต้นมา ประเพณีและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาถูกประยุกต์ใช้เป็นยุทธวิธีในการจัดระเบียบทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่นในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามีการอธิบายและแทรกแนวคิดลัทธิ มาร์กซ์และ เลนิน (Marxism-Leninism) เข้าไปด้วยเป็นต้น นับว่าเป็นการประยุกต์ใช้พระพุทธศาสนาสร้างความสันติภาพให้กลมกลืนกับความเป็นลาวอย่างได้ผลทำให้พุทธศาสนากับสังคมนิยมอยู่เคียงคู่กันได้เป็นอย่างดีในสังคมนิยมแบบลาว

ปัจจุบันพระพุทธศาสนาในประเทศลาวมีเพียงนิกายเดียวคือนิกายเถรวาท เช่นเดียวกับการบริหารประเทศด้วยพรรคเดียวคือพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (Single party) ภายใต้การบริหารงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (The Lao Buddhist Fellowship Organization) คณะสงฆ์โดยมีพระอาจารย์ ดร.มหาพอง สมาลิก เป็นประธานใหญ่สงฆ์ในประเทศลาว พร้อมด้วยคณะบริหารงานส่วนกลาง ส่วนจังหวัด, อำเภอ, เขต, ตำบล เป็นลำดับมาภายใต้ันนโยบายการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาการปกป้องและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนขององค์

^๒ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, **พระพุทธศาสนาในประเทศลาว**, (นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, ๒๕๔๓), หน้า ๗.

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ศาสนิกได้นำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองตามหลักธรรมแห่งการพัฒนาตน พัฒนาคนและพัฒนาสังคม

ส่วนการบริหารงานของคณะสงฆ์ทั้งส่วนกลางและส่วนต่างจังหวัดต่างก็เป็นไปตามระบบเดียวกันของกฎหมายบ้านเมืองและกฎระเบียบของคณะสงฆ์ที่ออกโดยองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยด้วยดีทุกประการอันประกอบไปด้วย ๔ หน้าที่หลักด้วยกันเช่น การปกครองคณะสงฆ์, การศึกษา, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณสงเคราะห์ และอื่นๆ ทางรัฐบาลและพุทธศาสนิกชนต่างก็ให้การสนับสนุนและความสะดวกด้วยดีทุกประการ

แต่อย่างไรก็ตามภายใต้การบริหารงานของคณะสงฆ์ย่อมมีบางส่วนที่เป็นอุปสรรคและความไม่เพียงพอบางอย่างเกิดขึ้นอันเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขตัวอย่างเช่น ระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ลาวเกือบทั่วทั้งประเทศที่ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการอบรมสั่งสอนด้านพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับคณะสงฆ์ ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสนใจและเป็นที่มาของการศึกษาและวิจัยในหัวข้อนี้ว่าจะสามารถศึกษาหาข้อเท็จจริงและนำมาปรับปรุงแก้ไขอย่างไรเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของคณะสงฆ์ลาวโดยเฉพาะในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการรวมอำนาจทางการบริหารงานคณะสงฆ์โดยมีระบอบการบริหารบ้านเมืองอันเป็นสิ่งสัมพันธ์กับการบริหารงาน คณะสงฆ์ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้นั้น พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเองมีแนวนโยบายอย่างไรกับศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาอันมีมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยประเทศลาวนั้นปกครองด้วยระบอบราชา ถ้าจะดูย้อนหลังในอดีตแล้วพบว่าขณะที่ฝรั่งเศสเข้าไปปกครองลาวนั้นพุทธศาสนาโดยทั้งหมดอันมีพระสงฆ์ถูกเกณฑ์เข้าไปอยู่ในระบอบการบริหารงานของพวกคอมมิวนิสต์ถ้ารูปใดขัดขึ้นก็จะถูกฆ่าตายและ ด้านศาสนสมบัติอันมีวัดวาอารามถูกเผ่าทำลายอย่างหมดเกลี้ยง หลังจากประเทศลาวได้รับการปลดปล่อยเป็นเอกราชแล้วในปี ๑๙๗๕ ประเทศลาวอันมีผู้นำเป็นชาวพุทธได้นำพาประชาชนช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนาขึ้นมาใหม่จนเห็นได้ถึงสภาพที่เจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ฉะนั้นผู้ศึกษาได้ศึกษาและวิจัยโดยการหาข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุดจากการค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากหนังสือและการแจกแบบสอบถามกับพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่สูงสุดของคณะสงฆ์ลาวในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานคณะสงฆ์กับระบอบสังคมนิยมแบบลาว

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานของคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในการศึกษา ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ ๔ ด้านคือ ด้านการปกครองคณะสงฆ์, ด้านการศึกษา, ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและด้านการสาธารณสงเคราะห์

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พระนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ ถนนหอคำ เมืองจันทบุรี นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ชั้นปีที่ ๑-๓ ทั้งหมดจำนวน ๖๘๐ รูป

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้นได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งได้แก่

สถานภาพ

อายุ

พรรษา

ชั้นปีที่ศึกษา

๒) ตัวแปรตามคือ ความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ต่อการบริหารงานคณะสงฆ์ลาว ๔ ด้าน

๑. ด้านการปกครอง

๒. ด้านการศึกษา

๓. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๔. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๓ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การบริหารงานคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ต่อ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ พระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ต่อที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน คณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ต่อ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ พระนิสิตที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน คณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม แตกต่างกัน

๑.๕.๒ พระนิสิตที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน คณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม แตกต่างกัน

๑.๕.๓ พระนิสิตที่มีพรรษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน คณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม แตกต่างกัน

๑.๕.๔ พระนิสิตที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน คณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม แตกต่างกัน

๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การบริหาร หมายถึง การทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยบุคคลอื่น และกำหนดงานเพื่อให้เป็นไปในจุดมุ่งหมายเดียวกัน

๑.๖.๒ คณะสงฆ์ลาว หมายถึง คณะสงฆ์ที่อาศัยอยู่เฉพาะในเขตนครหลวง เวียงจันทน์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ที่จะทำการวิจัย

๑.๖.๓ การบริหารงานคณะสงฆ์ลาว หมายถึง รูปแบบหรือระบบการดำเนินงานของคณะสงฆ์ลาวอันได้แก่ ๔ หน้าหลักคือ การปกครองคณะสงฆ์, การศึกษา, การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการสาธารณสงเคราะห์

๑.๖.๔ การปกครองคณะสงฆ์ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามกฎขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาว

๑.๖.๕ **การศึกษา** หมายถึง การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในสถาบันการศึกษาสงฆ์ลาว โดยเฉพาะในเขตนครหลวงเวียงจันทน์

๑.๖.๖ **การเผยแพร่** หมายถึง รูปแบบการดำเนินงานด้านเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในเขตนครหลวงเวียงจันทน์

๑.๖.๗ **การสาธารณสงเคราะห์** หมายถึง การดำเนินงานช่วยเหลือสังคมของคณะสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์

๑.๖.๘ **ระบอบสังคมนิยม** หมายถึง ระบบการปกครองของ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวในปัจจุบัน

๑.๖.๙ **สถานภาพ** หมายถึง สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารงานของคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานคณะสงฆ์ลาว ภายใต้ระบอบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานคณะสงฆ์ลาว ภายใต้ระบบสังคมนิยม ตามความคิดเห็นของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่๑ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

๑.๗.๔ ผลการวิจัยที่ได้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป